

Demokracija i sigurnost

u Jugoistočnoj Evropi

Tema broja Novi NATO strateški koncept

NATO 2020: Nesumnjiva sigurnost; dinamična uključenost

Jamie Shea
John Bullard
Jan Braathu
Kurt Bassuener
Lidija Čehulić
Miloš Šolaja
Biljana Radeva
Dritan Abazović
Erol Avdović
Danko Plevnik
Vlado Azinović
Nerzuk Ćurak
Daniel Omeragić
Sarwar Kashmeri
George Triantafyllou
Ado Kulović
Antonio Prlenda
Sead Turčalo
Asim Jusić

Cijena:
18KM / 9€

ISSN 1986-5708

IMPRESUM

Izdavač

Glavni urednik:
Zamjenica glavnog urednika:

Uređuje:

Stalna suradnja:

Savjet časopisa

Lektura

Grafički dizajn

DTP

Godina

Izlazak ovog časopisa omogućili su:

Demokracija i sigurnost u Jugoistočnoj Evropi

Demokracija i sigurnost u Jugoistočnoj Evropi

ATLANTSKA INICIJATIVA
Udruženje za promicanje euroatlantskih integracija BiH
Sarajevo

Vlado Azinović
Edina Bećirević

Redakcijski kolegij

Muhamed Jusić
Antonio Prlenda
Sead Turčalo
Jasna Pekić
Asaf Alibegović

Nerzuk Ćurak, (Sarajevo), predsjednik
Kurt Bassuener (Sarajevo),
Vlatko Cvrtila, (Zagreb)
Marko Atilla Hoare, (London)
Tihomir Loza (London)
Danko Plevnik, (Zagreb)
Žarko Petrović, (Beograd)
Tanja Topić (Banja Luka)

Zinaida Lakić

Alma Hrasnica

Sanin Pehlivanović

2010.

Ambasada Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i
Sjeverne Irske u BiH,

Ambasada Kraljevine Norveške u BiH

Napomena:

Mišljenja iskazana u tekstovima objavljenim u ovom broju odražavaju osobne stavove autora, a ne nužno i redakcije časopisa ili Atlantske inicijative.

Sadržaj

UVODNIK

4 Vlado Azinović

TEMA BROJA

**Novi NATO strateški koncept
NATO 2020: Nesumnjiva sigurnost;
dinamična uključenost**

6 Danko Plevnik
GLOBALNI MULTILATERALIZAM VERSUS
AMERIČKOG UNILATERALIZMA

12 Dr. Jamie Shea
INTERVJU: NEVJERUJEM DA ĆE BITI NOVOG RATA!

19 John Bullard
NOVI KONCEPT ZA NOVE IZAZOVE

21 Asaf Alibegović
NATO 2020: NESUMNJIVA SIGURNOST;
DINAMIČNA UKLJUČENOST

24 GRUPNI PORTRET: DIPLOMATI, AKADEMICI I
ANALITIČARI

28 Biljana Radeva
MAPA PUTA ZA ALIJANSU, MAPA PUTA ZA
MAKEDONIJU I REGIJU

32 Dritan Abazović
KOMPATIBILNI INTERESI I STRATEGIJE

36 Lidija Čehulić
HRVATSKA I NOVI STRATEGIJSKI KONCEPT NATO-a

AKTUELNO

42 Nerzuk Ćurak
POSLEDNJI BALKAN

53 Vlado Azinović
OČI ŠIROM ZATVORENE

57 Kurt Bassuener
NAKON SVIH OVIH GODINA - I DALJE BEZ IDEJE?

61 Daniel Omeragić
VOJNA IMOVINA PREKRUPAN ZALOGAJ?

67 Jan Braathu
NIŠTA SPEKTAKULARNO
SE NEĆE DESITI U SEPTEMBRU!

69 Miloš Šolaja:
IZMEĐU USLOVLJENOSTI I ČLANSTVA

U FOKUSU

75 Erol Avdović:
NOVA BOSNA U STAROM VIJEĆU SIGURNOSTI

Sadržaj

MEĐUNARODNA SIGURNOST

REPORTAŽA

PRIKAZI

83 Sarwar Kashmeri
NATO: PROMIJENITI PROGRAM ILI PONIŠTITI?

85 George Triantafyllou
NATO I LJUDSKA SIGURNOST:
NEPOTVRĐENA ALI JASNA POVEZANOST

91 Ado Kulović
POVRATAK GUSARA

97 Antonio Prlenda
“ORLOVI” U BIH ZA MUZEJ ILI
JAČANJEVOJSKE SRBIJE?

103 Sead Turčalo
KO TREBA INTERVENIRATI?

105 TRI PREDSEDNIKA I MEĐUNARODNE INSTITUCIJE

107 Asim Jusić
KOREMATSU S LJUDSKIM LICEM

Atlantska inicijativa

Udruženje građana Atlantska inicijativa iz Sarajeva je nevladina i neprofitna organizacija za promicanje euroatlantske ideje u Bosni i Hercegovini i podršku naporima za integraciju BiH u Sjeveroatlantski savez (NATO) i Europsku uniju.

Cilj Atlantske inicijative je svojim aktivnostima doprinijeti stvaranju društva znanja u BiH koje će omogućiti građanima da ključne odluke o svojoj i budućnosti zemlje donose na temelju informiranog mišljenja i činjenica, a ne na temelju predrasuda, jednostranih interpretacija, propagandističkih, ideoloških ili dogmatskih postavki.

Osnivači i članovi Atlantske inicijative su članovi akademske zajednice – profesori i studenti više fakulteta Univerziteta u Sarajevu, kao i građani koji svojim znanjima i različitim aktivnostima žele objasniti važnost euroatlantske integracije BiH, te dubinu i značaj političkih, ekonomskih, sigurnosnih i društvenih promjena koje će ta integracija donijeti.

Časopis „Demokracija i sigurnost u Jugoistočnoj Evropi“ jedan je od naših projekata koji provodimo u partnerstvu s vladama Ujedinjenog Kraljevstva i Kraljevine Norveške. Zahvalni smo za podršku NATO Štabu u Sarajevu, Ministarstvu vanjskih poslova BiH, Ministarstvu odbrane BiH, te George Mashall Alumni asocijaciji u Bosni i Hercegovini. Više informacija o našim aktivnostima možete doznati na web portalu www.atlantskainicijativa.org.

UVODNIK

Dr. sc. Vlado Azinović
Glavni urednik

Poštovani čitatelji,

od izlaska prošlog do zaključenja ovog (dvo)broja časopisa *Demokracija i sigurnost* u jugoistočnoj Evropi odigralo se više važnih događaja koji bi se mogli odraziti na dinamiku i sadržaj procesa koji se odvijaju u regiji.

Krajem aprila ministri vanjskih poslova zemalja članica Sjevernoatlantskog saveza (NATO), na sastanku u Tallinnu, pozvali su Bosnu i Hercegovinu da pristupi Akcijskom planu za članstvo u NATO-u (Membership Action Plan), uz uvjet da prethodno sva nepokretna vojna imovina, koja će se i dalje koristiti za obranu, bude prevedena u vlasništvo države odnosno Ministarstva obrane BiH. Sjevernoatlantsko vijeće je ovlašteno da prihvati prvi bosanskohercegovački godišnji program predviđen Akcijskim planom tek kada bude ispunjen ovaj uvjet. U postdejtonskoj konstrukciji Bosne i Hercegovine i postojećem omjeru političkih snaga ispunjenje ovog uvjeta ozbiljan je test. Sasvim je izvjesno da ga predstojeći oktobarski opći izbori neće učiniti nimalo lakšim.

Sredinom maja ekspertna skupina čije je članove imenovao glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen predstavila je preporuke za izradu novog strateškog koncepta Sjevernoatlantskog saveza. Kroz proces javne rasprave, bez presedana u povijesti Saveza, u koji su bili uključeni civilni sektor, strateški partneri, međunarodne organizacije i institucije, ekspertna skupina, kojom je predsjedala bivša američka državna tajnica Madeleine Albright, došla je do usuglašenog teksta najvažnijih preporuka za "novi NATO". "Sjevernoatlantski savez ima stalnu dužnost da svojim članicama jamči sigurnost. Taj cilj je moguće postići samo ako se NATO angažira u dinamičan razvoj odnosa s državama i organizacijama izvan svojih granica", navodi se uz ostalo u ovom dokumentu.

Preporučuje se također razvoj partnerskih odnosa s Evropskom unijom i Rusijom, te navodi kako će izgradnja sigurnog okruženja biti potpomognuta i nastavkom NATO-ove politike postupnog širenja na nove države. Daljnjim uključanjem Crne Gore i Bosne i Hercegovine u proces širenja na jugoistočnu Evropu, Sjevernoatlantski savez je potpuno ili značajno integrirao gotovo cijelu regiju, izuzev Srbije. Unutrašnje prilike u toj zemlji, kao i odnosi NATO – Rusija, u značajnoj bi mjeri trebali odrediti da li će se, kada, na koji način i u kojoj mjeri i Srbija odlučiti za približavanje zapadnoj vojnoj alijansi.

"Zajedno s drugima kada možemo, a sami kada moramo" ("Together when we can, alone when we must"), u jednoj rečenici sažeo je sredinom 1990-ih američki predsjednik Bill Clinton odnos svoje administracije prema rješavanju posthladnoratovskih međunarodnih kriza i vanjskih izazova američkoj nacionalnoj sigurnosti. Administracija njegovog nasljednika, Georgea W. Busha, vjerovala je kako nakon terorističkih napada na New York i Washington 11. septembra 2001. godine ima pravo na unilateralan pristup rješavanju sigurnosnih prijetnji, uz pomoć (često i nevoljnih) savezništava s najbližim partnerima.

U Clintonovoj interpretaciji ovaj pristup bi se slobodnije mogao sažeti u “sad moramo sami, a drugi mogu jedino s nama”. Krajem maja ove godine administracija američkog predsjednika Baracka Obame predstavila je svoju prvu cjelovitu Strategiju nacionalne sigurnosti SAD-a, u kojoj se najavljuje odstupanje od stava prethodne administracije, koja se zalagala za koncept takozvanog preventivnog rata, te nagovještava bolja suradnja s Kinom i Indijom. Kao jedan od ključnih ciljeva strategija navodi uništenje Al-Qaide, ali se također prvi put ističe opasnost od unutrašnjeg terorizma u SAD-u. “Da bismo uspjeli, moramo se suočiti sa svijetom kakav zbilja jest”, zaključuje se u novoj doktrini američke administracije. Nakon zatvaranja kosovskog poglavlja, preostalo američko aktivno suočavanje s jugoistočnom Evropom “kakva zbilja jest” usmjereno je na angažman u Bosni i Hercegovini. Kakav će taj angažman biti ovisit će dijelom i o ishodu oktobarskih izbora u Bosni i Hercegovini, ali i od sposobnosti administracije da prepozna i podrži rješenja koja će potaći i ojačati istinske demokratske i reformske procese.

Krajem juna u Bugojnu, BiH, izvršen je teroristički napad improviziranom eksplozivnom napravom velike razorne moći na lokalnu policijsku stanicu, prvi takve vrste u takozvanom post-9/11 kontekstu, kako se često i pojednostavljeno naziva globalno sigurnosno okruženje nakon terorističkih napada 11. septembra 2001. godine. Napad je potakao mnoštvo reakcija i otvorio brojna pitanja. Ključna i još uvijek neodgovorena ostaje dilema radi li se o izoliranom napadu vjerski radikalizirane skupine višestrukih povratnika u kriminal ili je bugojanskom eksplozijom Bosna i Hercegovina postala dijelom poprišta “globalne selefijske pobune” čija eskalacija tek predstoji. Ništa manje važno ostaje i pitanje posjeduje li Bosna i Hercegovina stvarne unutrašnje kapacitete i političku volju da se bori sa sigurnosnim izazovima poput terorizma, ili je održanje privida sigurnosti najviše što su ovdašnje političke elite, kroz način na koji vladaju zemljom, u stanju postići.

Pred kraj jula Međunarodni sud pravde (ICJ) u Haagu objavio je neobvezujuće, ali ipak važno mišljenje, po kojem pri proglašenju neovisnosti Kosova nije povrijeđeno međunarodno pravo. Iako se mišljenje suda odnosi isključivo na okolnosti povezane s proglašenjem neovisnosti Kosova, u Evropi, pa i u regiji, postoje neskrivene independističke ambicije, koje bi u objavi iz Haaga, makar i kratkoročno, mogle potražiti ohrabrenje i uporište za daljnje aktivnosti. U zemlji poput Bosne i Hercegovine nastavak procesa delegitimizacije države i koketiranja s idejom o uspostavi neovisnosti jednog njenog dijela, pa bilo to samo za potrebe predizborne kampanje, mogao bi dodatno pospješiti unutrašnje urušavanje državne strukture. Ovu prijetnju je prepoznala i Evropska unija, pa su samo nekoliko dana nakon objave mišljenja ICJ-a o Kosovu britanski mediji otkrili pojedinosti novog plana za Bosnu i Hercegovinu visoke predstavnice EU za vanjsku i sigurnosnu politiku Catherine Ashton. Planom se predviđa uvođenje mehanizama koji imaju za cilj spriječiti daljnje slabljenje države i otkloniti smetnje provedbi neophodnih reformi.

U kojoj mjeri i na koji bi se način navedeni događaji zbilja mogli odraziti na sigurnost i demokratske procese u jugoistočnoj Evropi u ovom je trenutku teško i nezahvalno predvidjeti, ali je sasvim izvjesno da su neki od tih događaja presudno utjecali na naše autore i tako odredili sadržaj i obim časopisa koji je pred vama.

Časopis „DEMOKRACIJA I SIGURNOST U JUGOISTOČNOJ EVROPI“
je dostupan u online biblioteci za Centralnu i Istočnu Evropu (Central and
Eastern European Online Library (C.E.E.O.L.) (<http://www.ceeol.com>).

